Број 144. У Новом Саду у уторак 6. (19.) јула 1910. Година XLV.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена јој је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: за исту годину 2 круне, на целу годину 4 кр. за остале земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊИ „РАДА“ ДЈОКИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Спор бана Томашића са хрватско-српском коалицијом.

Бан Томашић дао је оставку. Министар-председник Куен Хедервари ићи ће ово дана у Ишл, да ту оставку поднесе краљу. Из Будимпеште јављају, да ће Куен предложити краљу, да ту оставку не прими Но да ли ће краљ пристати на то, то се не може сигурно рећи.

Да видимо о чему је реч? Реч је кан да понајвише о оном, што није избило тачно на јавност. Јавност зна ово: — Хрватско-српска коалиција предала је прошлога петка бану писмено, у коме је тражила, да се поједини чиновници уклоне са својих места Међу тима је: одељни предстојник Араницки, велики жупан Јурковић, под жупани Криж Малвић и Хорват, па онда Акурти, судија Побор и можда још неки. Оне које смо навели, именовао је бан Томашић и изнео их на јавност.

Бан је тражио, да коалиција одустане од тог свог захтева. И да не тражи то ни доцније, нит икад. И док коалиција не пристане на то, неће даље да разговара с њом.

Ово је истина. А истина је и то, да се коалиција у томе покорила. И то је учинила на врло гадан начин Прво је почела да изриче, како оно није био меморандум, него тек онако нешто. Али му је тек предала писмено онакве садржине. И закључила, да му га преда. Но затим је коалиција изјавила бану, да она није тражила, да се они чиновници отклоне, нити ће то тражити.

Бан је поред свега тога раскрстио са коалицијом и предао оставку. То је он већ унапред удесио са Куеном, па ма шта угадила коалиција. А села, а устала, они би раскрстили с њом у досадањој форми

Дакле, то је јасно, да се коалиција помолила била из рупе, па опет побегла натраг. Изјавила је, да не тражи ни сад, ни после, нити има права да тражи.

Али је остало друго по среди. Онај споразум, који је склопила хрватско-српска коалиција са баном Томашићем. О том се нешто говори кроз зубе. Какав је тај спорасум? Нешто је већ раније избило на јавност, али су многе тачке остале у тајности. Не износе их, јер кад би их изнели, било би чега би се морала стидети и хрватско српска коалиција и влада.

Бан Томашић је нешто прошпутао, да он не може да одржи споразум, што га је склопио са хрватско српском коалицијом И због тога мора дати оставку. Сасвим тако. Но зар се може узети на сигурно, да ће бити решен сваке обвезе, ако краљ не прими његову оставку и рекне му: Остани само... Хоће ли краљ пристати да остане бан онај, који није одржао реч споразум?

Кажу, не може бан Томашић пасти, јер бану краљ не дозвољава да изврши у целости споразум. И на то, веле, не пристаје Ерntал с ким је бан Томашић говорио ово дана у Бечу. Но нека је и тако Ако се и краљ противи споразуму, онда је Томашићев положај пољуљан, што је склопио онакав споразум, на који краљ не пристаје да се изведе.

Није немогуће, да ће бан Томашић пасти. И тако се говорило, да се за њега чува министарство за Хрватску и Славонију и зато се не попуњује А по Куеновом начину мишлења, кад би дошао нови бан, тај не би ни мало и ни учем био дужан да испуни обећање, које је задао коалицији његов претходник.

Ма како се свршила ствар, она ће се свршити на штету хрватско српске коалиције, која је учинила пуно погрешака и дала се преварити И свршиће се привремено на штету народа, који је трпео да му они буду вође, који су довели дотле, да бан буде прво Раух, па онда Томашић, па су онда поклекли и појурили да врно власти буду измећари.

Нови Сад, 6. јула.

Банска криза у Хрватској и Славонији. „Пештански Лојд“ и други листови имају полузванично саопштење, како је у споразуму између бана и коалиције било, да ће одступити сви одељни предстојници, па се онда изаоси, како су двојица одступили, али уместо Араницког нису могли наћи згодног човека и т. д.

Да није само у томе ствар види се, где сам „Пестер Лојд“ доцније вели, како је краљ противан, да се добри чиновници жртвују због партијских каприца. Из свега се међутим јасно види, да ово није прави узрок кризе, ово је повод и то намерно створен повод, а прави је узрок то што Куен и Томашић хоће да створе у Хрватској и Славонији једну јединствену владину странку, у којој заповедају Куен и Томашић, и у ту странку да узму људе, који им се допадају, а друге да баце напоље То је прави узрок, а све друго су приповетке и намештени поводи.

Оставка бана Томашића.

Изненађење.

Јавно пред читавим светом ћутио их је. После те ћутке, чији је пуцањ одјекнуо надалеко, повили су шије и пољубили ону руку, која им је задала ону страшну ћутку. Мислили су: Покорну главу сабља не сече. И: Ваљада је и он срца милости а. Искорбачи човек пса, па кад овај и после тога дође да му лиже руку, која га је била, човек га и нехотице погладн.

Али не би тако, чекало их изненађење. Непријатно изненађење. Изненађени су, запрепашћени су, као да је ударио гром посред њих... Тражили су му, да му лижу руку и ова се диже... Али не да их погладн. Показа им врата и грину: Даље!..

Разуме се, да је реч о хрватско-српској коалицији и бану Томашићу.

Лизање.

Листови су писали, да је хрватско-српска коалиција израдила две споменице, у којима је обележила своје становиште према угарској влади и своје становиште у автономној политици. Коалиција се доцније одрекла тих споменица. Не зна ни за какве званичне споменице. Па ипак је бан

ПОДЛИСТАК.

НОВИ ЖИВОТ

— Е. Валтурвина. —

Досадило орлу вечито голо стење и недомашљиви снежни врхови.

Када се дубоко у долини све топило и кипило, као у испелинском котлу, а врхови гора тужили у самоћи, као пуста усамљена острва посред бучнога мора; када је тврдо стење дахтало, а око њега злобно завијао ветар — тада је он био задовољан. Али ова празнична тишина, ти снежни врхови, што трепере на сунцу и тихи, далеки небесни свод, све то испуњавало му је срце досадом. Цар надоблачних висина осећао се усамљен и остављен у том големом простору.

Далеко под њим, у зрацима сунчаним, блистала се сребрна та језера, шумиле су шуме и мирисава поља и њиве. Као златом посути сјајили се кровови заселака покривени маховином. — Тамо је кипио живот.

И горди самац зажели да буде у средини малених птичица у шуми, да начини гнездо у селу под кровом, да кружи изнад лепих шума.

Већ одавно је хтео спустити се на земљу, а сад се ево решио.

Широко раширивши крила, са подигнутим вратом лагано се спустио над шумом силни и горди цар птица. Тешко се заљихала грана брезовине на коју је стао.

По шуми позвуда осуло се зеленило. Ваздух овде не беше тако прозрачан и чист као тамо у висинама, али зато пун мириса и влаге. Све је то поразило орла, да у први мах није опазио шта се збива око њега. Место птичјег поја чуо је писку птица, што се разбегоше од њега, као од грабљивице.

И цар се ражалостио.

„Другови! Ви сте се преварили!“ — хтеде им рећи али птице, сабијене у гомилу, надвикаше га.

Незадовољно и мрачно гледао је у густу шуму, где побегоше малени дрекавци У чему су они бољи од њега? Зар они нису грабљивице, кад тамане толике мухе и комарце? Дакле, јачи слабијега? И не само то! Мрзе се међу се и непрестано војују међу собом. Отимају једна другој залогај, а писком им одјекује шума. Раде, дакле, исто што и он, а њему пребацују. Не, неће он бити њихов друг! Никада оне неће летети у оним висинама, где само он царује.

И цар се сад осећао још већма усамљен и остављен. Нека их! То су само шумске птице.

И горди самац широко рашири крила.

И опет се заниха врх брезовине.

Силно машући крилима кружио је над селом и најпосле спусти се на оноску липу.

Сиротињске избе, орезано усамљено дрвеће — како је све то мало и сићушно према величанственом стењу и огромном простору, па и према сеновитој шуми, што тако примамљује...

Са отворених прозора извијала се дивна песма. У својим кавезима весело су певале дивне птичице.

— Зар сте ви сасвим задовољне? — хтеде их упитати ласкаво, али му глас одјекну сурово и глухо. Поплашене птичице умукоше. — Ја сам дошао из далека, где само ветар и бура владе, са голих литица где царује вечита тишина и где нема краја маштању и сањаријама у самоћи.

Али малени робови одговорише му гордо и презриво:

— Лудорије! Ми смо ваљане птице! Ми не варамо и не грабимо.

Силна крила у орла задрхташе. Дуго је ћутке гледао те малене, лепе робове, који не познају љубав према слободи и бескрајности.

И већ као да хтеде полетети, али се предомислио, баци се на један кавез и канџама начини пролаз на кавезу.

Поплашене птице сабиле се у угао и ударише у писку.

Цар их је чекао...

Томашић у своме говору на конференцији хрватско-српске коалиције дотакао се свих питања, која су била распредана у тим „незваничним“ споменицама.

После говора банова, одједном се „испоставило“, да између становишта банова и становишта хрватско српске коалиције нема никаквих политичких разлика. Остала је разлика само гледе личних питања. Коалиција је тражила, да се отпусте неки чиновници, који су служили и за времена прошле Раухове владе, као оделни предстојник Араницки, велики жупан Јурковић, поджупан Криж, Акурти и други. Бан је на то отворено изјавио, да он не може никад пристати, да отпушта чиновнике, који су и за прошле владе само „вршили своју дужност“ и тражио је, да му коалиција одговори, да ли остаје при своме захтеву или не.

И коалиција је одговорила Њен одговор бану гласи:

„Ваша Преузвишености г. бане! Настављена два питања Ваше Преузвишености част је хрватским посланицима, изасланим на заједнички државни сабор одговорити ово:

1. Хрватско српска коалиција није на досад тражила, а ни у будуће не намерава тражити какво расположење или наређење гледе неколицине чиновника, почињених кр. земаљској влади, јер тиме би заиста прекорачила онај делокруг, који јој, као већини хрватског сабора по уставу припада Коалиција међутим у пуној мери задржава себи право надзора над извршном власти, које јој право припада у смислу уставна начела и наших уставних закона.

Баш тога ради коалиција узима на повољно знање изјаве Ваше Преузвишености, које се односе на водство автономне управе, јер оне одговарају закону и уставности.

2. Коалиција не може одступити од потпуна спровођења пактума, склопљеног 25. јануара 1910 године.

С особитим поштовањем

Из седнице хрватских посланика, изасланих на заједнички државни сабор, држане у Будимпешти 17. јула 1910. Др. Б Мажуранић, председник. Др. Шурмин, перовођа.

И када је коалиција изјавила тако, да и у личним питањима, повлачи све своје захтеве, бан Томашић је одговорио да ће још тога дана поднети оставку и отпутовати у Загреб То је и учинио

Шта каже бан Томашић?

Бан Томашић изјавио је пред сарадником „Нове Слободне Пресе“, да се уверио, како између његова становишта и становишта хрватско-српске коалиције политички нема разлике. Коалиција је најзад тражила, да само отпусти неке чиновнике Када је пак он одлучно изјавио, да то неће чинити, одустала је и од тог свог захтева. Тражила је само, да се оделни предстојник за правосуђе, Араницки стави у мир. Бан је одбио и тај захтев За разлог пак наводи ово: Када се склапао познати пакт, коалиција је ставила као услов и умировљење оделних предстојника Раухове владе. Он, бан, сматрао је тај захтев оправданим, јер одговара и парламентарном обичају. Водио је и преговоре са Араницким да би га, као „ваљана и способна чиновника, чије би умировљење било с финансијског гледишта терет и по државу, преместио на какав сличан положај“. Ну таког места засада нема. С тога је он одбио захтев коалиције и предао оставку.

Шта каже Куен?

Министар председник Куен изјавио је јуче у саборници, да се он још увек „нада“, да ће се овај спор решати у миру. Уједно је рекао и то, да никако неће дозволити, да бан Томашић падне, пре ће распустити хрватско-славонски сабор. Министар председник Куен ће тек кад се заврши адресна расправа у угарском сабору ићи у Ишл краљу, да му поднесе банову оставку.

Надају се

Будимпештански листови пишу, како се чланови хрватско-српске коалиције мало стишали од изненађења и узрујаности и — надају се, да ће се све решити у миру и споразуму. Кажу: они нису дошли у опреку са угарском владом, само су наступеле разлике у назорима у личним питањима, која се односе на автономне ствари.

А шта им крепи ту наду? Ево нека каже баш главом Шандор Поповић велики самосталски политичар Он је бар искрен. Рекао је пред мађарским новинарима, како ће они, самосталци, све учинити, само да приволе бана да повуче своју оставку. Они, самосталци, не слажу се са оним одговором коалиције бану и верују, да је с њима већина у хрватско-српској коалицији... Евала Шандору Поповићу — бар на искрености!

Шта ће бити крај?

Види се у напред. Већина у хрватско-српској коалицији, по угледу на самосталце, пристаће на све. Остаће и Араницки. Само неће остати хрватско српска коалиција. Чланови њени пристаће, да уђу у једну јединствену Куен-Томашићеву странку И ући ће Али не сви, него само они, који су по вољи Куену.

Политички преглед.

Автономија Македоније. Ово питање потврђено је небројено пута и тврдило се са многих страна, да ће у Македонији престати крвопролиће и тровавица, само тако, ако Македонија добије устав. Нарочито од како су Младотурци дошли на кормило турске државне управе веровало се, да ће Македонија што пре доћи до автономије. Било је и вести, како се турски министар спољних послова сам изјаснио јавно, да ће се турски сабор бавити још ове јесени питањем о давању автономије Македонији Међутим, најновије вести из Цариграда јављају, да је младотурски комитет одржао пре два дана своју седницу и нарочито се бавио питањем о давању автономије Македонији и Албанији. Седница је била врло жива то је питање претресано врло дуго и исцрпно и напослетку је решено, да о давању икакве автономије Македонији и Албанији не може бити ни речи Младотурски комитет известио је о томе и двор и владу турску нарочитим актом, те је опште уверење, да та ствар пред турски сабор неће на јесен ни изнесена бити О томе, како Младотурци мисле да створе реда и мира у Македонији, не вели се ништа

Србија и Турска. Београдски листови јављају, да је турски посланик у Београду, Али Фуад беј чим се вратио са свога пута по иноземству, посетио српског министра спољних послова Миловановића и с њим се подуже саветовао. У политичким круговима се држи, да је турски посланик том приликом поднео предлог српској влади, да се отпочну преговори за српско-турски трговачки уговор Вођење преговора биће поверено нарочитим комисијама, српској и турској. Ну још пре закључења трговачког уговора између Србије и Турске, биће Србији зајемчен слободан провоз муниције и стоке кроз Турску. Држи се, да ће преговори ради трговачког уговора између Србије и Турске бити довршени до јесени и онда ће бити изнети и пред српску и пред турску народну скупштину.

Под утецајем Беча. Одавно је у словенском свету овладало уверење да бугарски краљ Фердинанд стоји под утецајем и у служби Беча. То је уверење нарочито ојачало онда, када је у исти мах проглашена независност Бугарске са проглашењем анексије Босне и Херцеговине. То уверење добива потврде и у последње време. Бугарски краљ Фердинанд био је далеко од Бугарске, када је у Софији био свесловенски конгрес. То је било, држи се, по жељи Беча. У последње време писали су и бечки листови, да ће о прослави црногорског књаза Николе доћи на Цетиње и наследник престола аустријског и угарског, Фрања Фердинанд и бугарски краљ Фердинанд Сад те гласове побија и „Нова Слободна Преса“ и „Цајт“. „Преса“ сазнаје, а она је обично добро обавештена, да престолонаследник Фрања Фердинанд не намерава ићи на Цетиње, а бугарском краљу Фердинанду саветовано је из Беча, да не буде на Цетињу у време кнежеве прославе „Цајт“ пак пише: Нетачни су гласови, да ће надвојвода Фрања Фердинанд ићи на Цетиње, а неће ићи ни бугарски краљ Фердинанд, који је — пошто се посаветовао са меродавнима у Бечу — увидео, да би био сасвим излишан и да је потпуно непотребан његов пут на Цетиње. — Из тога се даје извести несумњиви закључак, да бугарски краљ Фердинанд стоји потпуно под бечким утецајима.

Португалска — република. Краљевство у Португалској као да преживљује последње дане. Републиканци посведавно одржавају у читавој земљи врло посећене састанке, а пре два три дана издали су проглас на народ, у коме објављују расуло и банкротство краљевства и позивају народ, да сврге краља с престола. Краљ ретко и оставља краљевски двор, а кад то и учини, предузимају се највеће мере сигурности. Краљ не може више да се поузда ни у војску. Политичка се криза све више заоштрава због рђавих финансијских прилика. У народу влада уверење, да је рђавим финансијским приликама у држави највише крива Енглеска, на коју се краљ још једино ослања. Републиканци се у Португалској много уздају, да ће се у Португалској ускоро прогласити република.

Вести из места и са стране.

Самосталска освета са благословом патријарха Лукијана.

Даљски учитељ, Стеван Бенин, одавно је трн у очима патријарха Лукијана и обесних самосталаца Употребљавали су све могуће, да би га уклонили из Даља, јер им смета, да створе самосталско клерикалску већину. Нарочито им се замерио приликом последњих и бора за српски народно-црквени сабор, јер је отворено радио и гласао за радикалне кандидате. Зато су удесили, да неки Матија Кикановић поднесе сабору тужбу, коју је самосталска већина упутила школском савету на даље поступање, а по закону су дужни били, да је врате, јер не спада у делокруг сабора, да прима тужбе. Школски савет се пожурио да ту тужбу спроведе архидијецезалном школском одбору, али као виша власт није сачекао да се спроведе истрага, него одмах издаје упутство, да се Бенин обзиром на тешке обеде може по потреби и са места суспендовати. То значи, да је школски савет судио пре довршене истраге. Ово упутство било је потпуно излишно, јер архидијецезални школски одбор зна, шта је дужност. Ту су прописи дисци-

---

Па начинивши отворе и на другим кавезима, чекао их је опет...

Укава се дим.. одједном пуцањ.. А горди самац размахну крилима. Крупне капље крви падајући на цветну земљу, сијале се на сунцу. Још се само у даљини видела црна тачка — па и ње нестаде.

На неприступној високој стени, где само ветрови завијају и где царује вечити мир — на леденом висоравњу, обасјаном сунцем, са раширеним крилима, као да хоће да се дигне на облаке, оборивши горду главу, лежи укочен горди цар надоблачних висина — ослободилац. У његовим широко отвореним очима огледа се свет, који само они разумеју, који су решили тајну живота. Дању његово мртво тело целивају сунчани зраци, а ноћу га звезде обасјавају.

Далеко доле испод облака лежи свет, модро зелене шуме, цветне долине, вечити говор... и кавези около којих лете ослобођене птичице. Оне не могу да се уздигну над облаке, где цео свет лежи под ногама, где царује вечна тишина и где непомично лежи њихов ослободилац.

И зацело би се оне поново вратиле, ако не у своје, у туђе кавезе, али су отвори затворени. И сад оне по невољи лете ван кавеза и мисле о новом, слободном животу.

Јуна 1910. године.

С руског **С. М.**

плинарних правила. Ето, докле иде самосталски и клерикалски дахилук, коме кумује и патријарх Лукијан А „громовник“ Ђука, заступник учитеља, одобрава, да се прогања један учитељ из партајске освете! То је други Ђукин „успех“ у корист учитељства. Тешко учитељству, које заступа „громовник“ Ђука! Е, али човек неће да се замера вишим круговима, па то ти је! Само, што свака батина има два краја Хвала Богу, још нису завладали азијатски судови, иако су самосталци највиша власт. Срамота!

Народни збор у Горњем Карловцу.

Пишу нам из Горњег Карловца: Овде је овладало велико огорчење због укидања учитељске школе. Заталасао се не само Карловац него и они сресови, који бирају посланике у Карловцу и Плашком. Против те неправде протестују сви, без разлике пола старости и странака. Тога ради сазван је народни збор за недељу 4. јуна о. г. у 11 часова прије подне, са кога ће се поднијети представка сабору, а апеловаће се на посланике самосталне странке, да спријече укидање српске учитељске школе у Карловцу. Ако и то не помогне, доћи ће на ред и непозјеренице Колико је овде огорчење, најбоље свједочи одломак из једног писма, које је једна самосталска госпођа писала Световару Прибићевићу. Тај одломак од ријечи до ријечи гласи: „Ти у твоме „Србобрану“ позиваш српски народ, да даде свој обол за хрватске школе у Истри, а овамо **своје српске школе за твараш**“

Избор проте у Н. Градишци.

У последњој седници митрополитског црквеног савета узет је на знање извештај пакрачке конзисторије, да се избор пароха и окружног протопрезвитера у Новој Градишци није могао до сад обавити Као разлог наведено је, што црквена скупштина у Новој Градишци није законито састављена и што су стечај и кандидација за овај избор већ застарели. На место пароха и окружног протопрезвитера у Новој Градишци расписаће се нов стечај

† Влајко Сремац.

Из Сегедина нам јављају: Са приморја стиже нам црна ненадна вест, да је тамо ненадно испустио своју душу наш угледни грађанин Влајко Сремац Отишао је био да се опорави и освежи од свакодневног рада. Несрећа се деси, да стаде при купању у мору на један ексер, и то му донесе смрт. Био је у овдашњем суду тумач за српски и друге језике. Био је од млађих људи, и поред нашег вредног председника црквене општине много је припомогао, да се учини крај расипању и арчењу у нашој црквеној општини. Био је школски управитељ, скупштинар и црквени одборник и радио је колико је год могао, да нам се школа и црква упапреде. Ненадна смрт отрже му ту радост, да види и успехе рада својих другова и своје, а то је обновљену цркву и школу, и лепе зграде уз њих Српство у Сегедину и тако је мало бројем, а још много сиромашније у интелигентним, родољубивим и радним синовима својим Тим је овај губитак за нас тежи. Лака била црна земља нашем добром Влајку, а старој мајци желимо од Бога утехе!

Проневера у Букурешту

Из Букурешта јављају, да су код средњег порезног звања нашли на велике проневере До сада је установљен дефицит од преко по милиона франака. Државни одветник је преслушао чиновнике порезног звања и неке је већ ставио у затвор Управитељ порезног звања је нестао. Полиција трага за њим, јер се на њега вајвише сумња.

Турски лист у одбрану српских школа.

Цариградска „Отоманска Депеша“ доноси из Куманова поводом гоњења српских учитеља ово: „Пре неколико месеца, српски учитељи у Кривој Паланци били су прогнани из земље као беспосличари. Тај се начин поступања примењује обично према српским учитељима у косовском вилајету. Турска влада свакако не зна шта се тамо дешава, јер би се у противном интересовала за те људе, који су под старим режимом, истина, били елемент нереда, али се данас одликују својом одношћу између свију осталих народности у европској Турској. Многе школе у тој околини напустили су њихови учитељи, који су побегли испред најчудноватијих оптужаба“.

Црква св. Стевану Штиљановићу у Паштровићима.

Читамо у митровачном „Српском Раду“: Наследник честитог боко которског владике Герасима Петрановића, Доситије Јовић, осветио је цркву у Паштровићима, родном месту деспота Стевана Штиљановића. Он је живео и владао у Шиклошу у Барањи, где је био и сахрањен. Доцније је дигнут из гроба и мошти су му пренете у фрушкогорски манастир Шишатовац, где и данас почивају у сребрном ковчегу. Као што је шишатовачка црква чувена са своје чисто српске архитектуре, тако је и живот свечев ремек-дело дубровачке кујунџијске вештине. — Стевану Штиљановићу очувао је спомен у народу у Барањи тако, да му долази силан свет оданде, без разлике вере и народности, да одаду пошту свецу, који је у рату био јунак, у миру мудар судија и заштитник сиротиње. Српска црква га је уврстила у ред Срба-светаца и слави му спомен сваке године 4. октобра.

Сиромашак изгубио новац.

Нема једне руке. Сиромашан. Има деце. Зове се Танасије Исаковић. Новосађанин. Ратар. Него тај сиромашак имао уштеђевину. Као оно беле паре за црне дане. Штедио је да му се нађе ако би невоља кућу му задесила. Те тако прошле недеље ишао је бригом и послом и носио је уз себе 130 форинти, или две стотине шездесет круна. О, да велико благо за сиромашна човека! Дакле, тај Новосађанин, Танасије Исаковић, који нема једне руке, који је сиромашан, а има деце, ишао је у недељу пре подне око 9 сати Ђурчијском улицом те пред касапницом у близини Раде крчмара, деси му се ништа друго већ то, да изгуби 130 форинти. Сиромашни Танасије Исаковић изгубио је на улици 130 форинти. — Шта сад? Па то сад, да се тај сиромашни Исаковић узда, да је добар човек нашао онај новац. Добар човек неће дирати у туђе. А ако је добар човек нашао Исаковићев изгубљени новац, узда се да ће му тај добар човек новац вратити Ратар, а сиромашни Исаковић уз то моли, да му онај, који је нашао новац, врати. А онај, који је нашао и буде вратио, наћи ће души места и учиниће, да му доброту сиромашни Исаковић никад заборавити неће.

Женско право гласа пред енглеским парламентом.

Већ је било и у нашем листу, да је ово дана расправљан у енглеском парламенту законски пројекат зе давање права гласа женама Занимљива је била цела дебата, која је о томе питању вођена у парламенту. Министар Шуршил рекао је, да је он у принципу за предлог, али га не прима, јер није демократски. Министар-председник Аскит узео је у одбрану владу и рекао је да се при израђивању овог пројекта требале узети у обзир социјално-политичке потребе земље Он држи да је боље да остане по старом т. ј. да женске немају право гласа. Вођа опозиције Балфур говорио је за пројекат; министар финансија Лојд Ђорђе изјавио је да не прима предлог, јер женско право гласа мора бити ограничено. Али при гласању предлог је ипак примљен са 299 противу 190 гласова, само је одбијен предлог, да се пројекат упути одбору на проучавање. При расправи десио се један занимљив случај. Странке су прекинуле окове дисциплине. Док је министар-председник говорио против пројекта, говорили су министри Лојд Ђорђе и Халдане за пројекат. И либерална и конзервативна странка била је подељена на два табора. — По законском пројекту имаће право гласа само оне жене, које имају своју кућу или плаћају за стан 10 фунти годишње. Удате жене имају право гласа само онда, ако им се муж не кандидује. Дакле, већина је ипак лишена права гласа, али ипак држе, да ће и овако до милион жена добити право гласа.

Штрајк Кинескиња.

Свима је познато, како јадно и жалосно проводе своје дане кинеске жене. Док је девојка, она је роб код куће својих родитеља, а после удаје постаје слушкиња свога мужа. Ни у каквом погледу нису кинеске жене слободне, с тога није ни чудо, да се у Кини склопила једна завера кинеских девојака против брака. Овај покрет дошао је из Јапана. И тамо су владале сличне прилике, но тамо је сад еманципација жена дошла до врло високог ступња, те су сад слободне. Но овај покрет слабо прихваћају у Кини, где се свако новачење, а особито у породичном животу, врло тешко прима. Кинеске девојке, које су склопиле то „друштво сестара“, терају противу брака опструкцију. Женско дете живи само у кући и ни мало га не цене, шта више презиру га. Када дође до удаје, не пита се хоће ли, неће ли, не говори јој се чак ни име младожење, које она сазнаје тек после закључења брака. Доцније не сме млада жена ни да једе за истим столом ни са мужем, па чак ни са сином. — Мучења кинеске жене огромна су и њихови ланци треба да падну, ако Кина хоће бар колико толико да се убраја у културне државе.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Позив на претплату.

1. јула 1910. године отварамо нову претплату на трећу четврт.

„Застава“ излази двапут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 8 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ дневно једанпут поштом шаље, а на месец дана 2 круне 70 потура. — За оне, који желе да им се лист шаље два пут дневно поштом стаје 9 круна 75 потура на три месеца.

За Нови Сад стаје „Застава“ кад се два пут дневно шаље лист кући 9 круна на три месеца иначе 8 круна.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и српске народне радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње, а на три месеца 1. круна.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се никоме не сме давати на вересију.

У Новом Саду, јуна 1910.

Уредништво и администрација „З А С Т А В Е“.

Т р г о в и н а.

Нови Сад, 6. јула 1910. године.

Пшеница прве каквоће стара	17 к 20 п до 17 к 40
Пшеница нова	16 к 20 п до — к — п.
Пшеница средња	— к — п — до к — п
Пшеница лакша	15 к 40 п до — к — п
Раполица нова	— к — п до — к. — п
Јечам стари	12 к 20 п до 13 к 40 п.
Зоб стара	13 к 10 п до 13 к 20 п
Кукуруз у зрну	10 к 20 п до 10 к 40
Кукуруз у клипу нов	— к — п до — к — п
Мast	184 к — п до — к — п
Оланина	180 к — п до 182 к — п
Оланина паљена	180 к — п до 182 к — п
Пасуљ	16 к — п до — к — п
Пањик	— к — п до — к — п

(Све по 100 кила)

Стање воде под Новим Садом

5 јуна било је . . .	5·16
6 јула било је	5 12

*

БУДИМПЕШТА, 16. јула 1910. године. — Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе

Време: Целе недеље било је време већином облачно и кишовито.

Стање усева: Косидба је готово већ свуда довршена, и резултат вршидбе не задовољава економе Нарочито стижу неповољни гласови из Потисја, Бачке и Баната и рачуна се, да принос у просеку неће бити већи од 7—8 мтц по катастралном јутру, дочим је по извештају министарства очекивано 9—9½ мтц. У неким пределима Угарске, вршидба још није отпочела, па се зато још и незна какав је тамо принос у пшеници

Жито у иностранству: Посао је свуда здраво чврст, услед рапидног хаоса у Америци.

Жито код нас: Посао је био ове недеље особито жив; старе робе је мало а нова пшеница слабо се нудила и тако су овдашње млине биле принуђене боље цене плаћати Неугодно време и хрђаве вести о вршидби у Банату и Бачкој, као и чврст правац у Америци проузроковали су, те је и код нас цена пшеници доста скочила. Продало се ове недеље око 100.000 мтц. пшенице са 50 потура за 50 кила скупљом ценом од прошле недеље. Данас се плаћа за нову овде лежећу пшеницу 80 кила тешку. промпт предаја К 11 — за три месеца. Јули предаја К 10 30, август предаја К 10 10 све 3 месеца, Будимпешта.

Нова раж К 7·10
Нови јечам К 6·25.
Зоб К 7·20—7·65.
Кукуруз К 5·60—5·70.
Цене се разумевају за 50 кила.

ОТВОРЕНО ПИСМО
госп. М. Плавшићу
у Илоку.

Молим, да ме изволите пријавити духовној власти због дужности, за које Ви држите да сам пропустио вршити, и за пристојбе које узимам а не припадају ми, па ћете се о противном уверити

А да г Козобарић није пропустио ни једно вечерње и јутрење за свих 14 година док је био на илочкој парохији, није истина, али Вам је зла намера и сувише провидна била.

У Илоку, 4. јула 1910 г.

Љубомир Поповић
парох.

Натјечај.

Пододбор друштва „Просвјете“ у Мостару тражи управитеља (префекта) за српски ђачки конвикт у Мостару.

Дужности су управитељеве: надзор над ђацима у конвикту, надзор над послужитељским особљем и вођење благајнице и рачунских књига конвиктских.

Управитељ ће имати: бесплатан стан у конвиктској згради, храну, послугу, прање, огрјев и освјетљење; осим тога награду у готовом према погодби.

Број ђака износи од прилике 40. — Наступ мјеста 1. септембра по новом.

Рок овом натјечају 1 августа по старом.

Пододбор „Просвјете“
у Мостару, 27. јуна 1910.

Тајник: **Р. Јовановић** 901 1—3 Предсједник: **М. Ћуковић.**

Гостионица код „Златне Круне“ у Земуну
издаје се под рачун или под закуп
на више година уз кауцију Налази се на најживљем месту са врло уређеном баштом, асфалтованом кугланом, електричним осветлењем. Тр ши 250—300 хекта вина, осим тога добра кујна и т д. Вољан сам и продати на увек са целим инвентаром Упитати

Васу Живановића гостионичара
899 1—3 Земун.

ОГЛАС.

Дана 12. (25) јула о г. продаваће управа манастира Раковца свој род шљива од 30 јутара на јавној дражби, која ће се одржати у манастирској писарни пре подне у 9 сати.

907 1—3

Објава.

Потписана црквена општина расписује дражбу на мањак на следеће зидарско-столарске послове:

1.) Поправка цркве ограде и измењивање црк. провора. Прорачуњена свота је од прилике 4000 круна.

2.) Зидање црк. дома. Прорачуњено од прилике 11.000 круна. Лицитација ће се одржати на дан св. Илије, 20. јула (2 VIII.) у 11 сати пре подне обавити и то: на поправку цркве посебно, а исто тако посебно и за зидање црк. дома посебно.

Зидање црквеног дома почиње по одобрењу епархијске управе, а рад око поправке цркве по лицитацији на недељу дана.

Општина задржава право, да по обављеној лицитацији међу лицитантима слободно бира.

Лицитанти полажу 10% пишманлук.

Прорачун, план и лицитациони услови стоје код председништва на углед.

У Орловату, 1. (14) јула 1910.

Младен Стојковић за перовођу. **Мија Недељков** председник.

1—2

ГОСТИОНИЦА
у Ст. Врбасу

на главном друму сентомашком, бечејском, фекетичном, кулском, куцурском и кишкерешком

издаје се са свим потребним просторијама, као: 2 сале, гостинске собе, стан за гостионичара, билијар, куглана, летњица и све остале потребне стаје под закуп или продајем на вечито по врло повољним условима. За исте обратити се на власника

Боку Кунића
903 1—3 **Стари Врбас**

За нашу трговину шпецераја и деликатеса
требама ваљаног, окретног и здравог дечка
за шегрта
и једног солидног и окретног детаљисту
ПОМОЋНИКА
који говори потпуно немачки и мађарски. Ступити може одмах или по споразуму.

Велимир Радак и Син
874 3—3 Митровица (Срем).

Ш. С. 405/през. ex 1910.

Стечај.

Расписује се стечај ради попуњења једног стипендијског места и четири припомоћи за 1910/11. школску годину у стипендијској закладе Василија Тесфановића, основаној пок. Александром Тесфановићем из Будапеште, за приправнике и приправнице прав срп. учитељске школе сомборске, а у износу 50 К месечно или 500 К на школ. годину за свако место.

Молитељи (це) без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срба — Српкиње — православне вере, да су сиромашнога стања, да су здрави и крављим богињама накалемљени. Првенство имају они сродници тестаторови, који исправно докажу, да су у правој линији потомци деде тестаторова Данила Тесфановића из Крњаје, било у мушкој, било у женској му лози. Ако се два сродника пријаве, који су у истом степену род са тестаторовим дедом то ће се приход од главнице на исте поделити без обзира хоћели тиме појединa стипендија изнети 500 К годишње. Само ако рођаци не би цео приход исцрпили имаће право на стипендију и друга молитељи

Ваљано инструисане молбенице ваља упутити и поднети срп. прав. нар. школском савету у Карловцима **најдуже до 2. (15) августа 1910. год** и уједно треба у молбеници навести, камо да се достави овопредметна одлука са односним списима

У Карловцима 3. (16) јула 1910. год.

Председништво
881 3—3 срп. прав. нар. школског савета.

ПОЗИВ.

Г. г. дионичари „Народне Банке“ д. д. у Шајкаш Сентивану позивају се у

Ванредну скупштину

која ће се одржати у четвртак 22. јула (4. августа) о. г. у 9 сах. пре подне у просторијама гостионе Ст. Пасторначког.

Дневни ред:

1. Извештај управе о раду заводском у првој половини о г.
2. Саветовање о обрачуну бившег правозаступника заводског.
3. Предлози.

У Шајк. Сентивану, 18 јуна 1910.

УПРАВА
908 1—1 Народне Банке д. д.

ЗА МОЈУ
шпецерајску и деликатеса трговину
потребујем једног старијег и једног млађег
ПОМОЋНИКА
који су окретни и добри продавци.

Милан Јовановић
Бела Црква
910 1—3 **(Fehértemplom).**

ТРГОВАЦ
ТРАЖИ МЕСТО
за деловођу или путника
или пак ФИЛИЈАЛУ
да на своју руку води уз кауцију. Стар 28 год. говори четири језика.

885 1—3

Стечај.

Потписана црквена општина овим поново расписује стечај на упражњено место општинског

КЊИГОВОЂЕ

са годишњом платом од 2000 круна коју ће у месечним роковима унапред примати.

Првенство имају они, који су потпуно квалификовани и који имају потребну праксу, а евентно могу бити и они изабрани, који имају ма само варедну дугогодишњу праксу и који могу доказати своју способност за склапање биланције

Примећује се, да ово место подлежи 6-годишњој рестаурацији.

Рок стечају је до 17. (30.) јула о. г.

У Панчеву, 28 јула 1910.

Срп. правосл. црквена општина.
884 2—3

„ЕСЕНЦИЈА КАЛИСУЛФОГВАЈАКОЛ“.

Од многих лечника препоручено средство за лечење дишућих органа. Са успехом лечи плућне болести, катар, туберкулозу, (сушицу) и шкрофуле; ствара апетит, утиша ва кашаљ, отклања грозницу и ноћно знојење; поправља уопште телесну снагу и болесника приметно опоравља

Цена је флаши 2 круне.

Пазите на заштитну марку „замишљеног старца“.

Добије се у апотеци

Ст. Поповића, апотекара
Nagyteremia Torontal m
1767 54—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.